

วาทกรรมทางการเมืองในเพลงแร็ปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563

Political discourses in Thai Rap songs during the years

2014 - 2020

ณัฐพัชร์ ศิริวัฒน์¹ & นิพนธ์ โชะเฮง²

Natthapath Siriwat & Nipon Sohng

Corresponding author: Natthapath.s@gmail.com

Received: 04/07/65 Revised: 31/08/65 Accepted: 31/08/65

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 ที่มีผลต่อความคิดของศิลปินในการผลิตบทเพลงแร็ปไทย (2) เพื่อศึกษาปฏิบัติการทางวาทกรรมในเพลงแร็ปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 (3) เพื่อศึกษาตัวบทหรือเนื้อเพลงแร็ปไทยของศิลปินเพลงแร็ปไทยที่ต้องการสื่อสารในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารโดยเน้นศึกษาตัวบทจากเพลงแร็ปจำนวน 27 เพลง และจากการสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นศิลปินเพลงแร็ปไทยจำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่าบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 ได้แก่ ความขัดแย้ง ความแตกแยกในสังคม เศรษฐกิจตกต่ำ และการชุมนุมเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยของกลุ่มเยาวชนมีผลต่อความคิดของศิลปินในการผลิต

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทเพลงแร็ปไทย ในส่วนของปฏิบัติการทางวาทกรรม ศิลปินมีการนำเสนอบทเพลงแร็ปไทยผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งจัดมินิคอนเสิร์ตในสถาบันบันเทิงและสถานที่ชุมนุม เนื้อหาของบทเพลง ศิลปินได้นำเสนอเนื้อหาวาทกรรมในประเด็นทางด้านการเมือง ประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ และประเด็นทางด้านสังคม เช่น การเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลโดยการรัฐประหาร การดำเนินกระบวนการยุติธรรม ปัญหาการคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อบอกเล่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และเสนอข้อเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับประชาชน

คำสำคัญ : วาทกรรม; การเมือง; เพลงแร็ปไทย

Abstract

In this paper, the researcher has three objectives, i.e.: (1) to study the contexts of politics, economy, and Thai society during the years 2014 - 2020 affecting artists' ideas in producing Thai Rap songs; (2) to investigate the discourses in Thai Rap Songs during the period under study; and (3) to examine the contents or lyrics of the Thai Rap songs of Thai Rap artists who wanted to communicate political, economic, and social issues during the years under investigation. The method of qualitative research was conducted with the technique of documentary research. The study focused on the lyrics of twenty-seven Rap songs. The technique of in-depth interview was employed with ten key informants who were Thai Rap artists using the method of purposive sampling.

Findings showed that the contexts of politics, economy, and Thai society during the years 2014 and 2020 consisting of conflicts, social division, economic downturn, and demonstrations by young persons affected the ideas of artists in producing Thai Rap songs. In regard to discourses, artists presented Thai Rap songs through online media. Mini concerts were organized at entertainment venues and demonstration areas. Concerning the song contents, artists presented discourses on political, economic, and social issues. These were the entry of power of the government by coup d'etat, a blame on the justice process, problems of corruption, inequality in society, and others. This is to inform the problems that are happening in society and to propose a call for the government to solve the problems.

Keywords: discourse; politics; Thai Rap songs

บทนำ

วาทกรรม (Discourse) เป็นคำศัพท์ที่เกิดขึ้นในยุคหลังสมัยใหม่ โดยนักคิดชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียง มีนามว่า Michel Foucault ซึ่งศัพท์คำนี้หมายถึงกลุ่มถ้อยคำที่ใช้อธิบายความรู้หรือวิธีการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับหัวข้อเฉพาะในช่วงเวลาหนึ่ง หรือเป็นชุดความคิดหรือแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในมิติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภาษาและวรรณกรรม เป็นต้น (วรพงศ์ ไชยฤกษ์, 2560, หน้า 2) ซึ่งสอดคล้องกับ พัด ลวางกูร (2563, หน้า 53) ที่กล่าวว่า วาทกรรม เป็นรูปแบบของการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนที่

สื่อถึงความคิดและความรู้สึกผ่านการใช้ภาษา จึงทำให้แนวคิดวาทกรรมเป็นที่สนใจของนักวิชาการร่วมสมัยทั้งหลายเป็นอย่างมาก ดังเช่น ฅัญฐณินา นันตา (2553) ได้ศึกษาเรื่อง วาทกรรมเพลงเพื่อชีวิตในบริบทการเมืองไทย (พ.ศ. 2525-2550) ผลการวิจัยพบว่า วาทกรรมหลักและแนวคิดทางการเมืองของเพลงเพื่อชีวิตเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียกร้องประชาธิปไตยที่มีความเท่าเทียมและความยุติธรรม เป็นต้น อีกทั้งนักวิชาการหลายท่าน อาทิ สุรชาติ บำรุงสุข (2562) ให้ข้อสังเกตว่าภาพรวมของประวัติศาสตร์โลกมีการใช้บทเพลงเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารทางการเมืองหรือวาทกรรมทางการเมืองมาโดยตลอด กรณีของประเทศไทย วาทกรรมทางการเมืองให้ความสำคัญกับเพลงปลุกใจ อาทิ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม หลวงวิจิตรวาทการได้แต่งเพลง “ต้นตระกูลไทย” สมัยพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แต่งเพลง “คืนความสุขให้ประเทศไทย” ให้กับนักแต่งเพลงชื่อวิเชียร ตันติพิมลพันธ์ เป็นเพลงเกี่ยวกับทหารเข้ามามากอบกู้ประเทศไทย ส่วนเพลงอื่นๆ เช่น เพลง “เธอคือประเทศไทย” เพลง “ความหวังความศรัทธา” เพลง “สะพาน เพลงใจเพชร” และเพลง “สู้เพื่อแผ่นดิน” เป็นต้น เพลงดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการสื่อสารจากรัฐบาลถึงประชาชน (อรพรรณ จันทร์วงศ์ ไพศาล, 2562) นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี บทเพลงกับการเมืองว่าเป็นสื่อสะท้อนความคิด อุดมการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกของศิลปินในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมได้โดยผ่านดนตรี ดังนั้นบทเพลงจึงเป็นเสมือนภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ที่ได้บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (สุชาติ แสงทอง, 2549, หน้า 28) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Berelson & Steiner (1964, p. 39) กล่าวว่า การสื่อสาร เป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิด ความรู้สึกผ่านสัญลักษณ์ อาทิ ภาษา

ข้อความ รูปภาพ กราฟ และตัวเลข เป็นต้น อีกทั้งจากการศึกษาของ Colima & Cabezas (2017) เรื่อง การวิเคราะห์ว่าทฤษฎีทางการเมืองของเพลงแร็ป ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการในสาขาภาษาศาสตร์สังคมชาติพันธุ์วิทยา วัฒนธรรมศึกษา และการสอนเชิงวิพากษ์ได้นำเรื่องดังกล่าวมาวิเคราะห์เกี่ยวกับการต่อต้าน กลยุทธ์การบีบบังคับ การประท้วง เพื่อให้สังคมเกิดความชอบธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย ตลอดจน Street (2014) ได้ศึกษาเรื่อง เพลงกับการสื่อสารทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารทางการเมือง มักจะมองข้ามบทบาทของเพลง ทั้ง ๆ ที่เพลงมีบทบาทและเป็นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารทางการเมือง ผ่านเสียงเพลง การโฆษณาชวนเชื่อและการต่อต้าน เป็นต้น ทั้งนี้เพลงยังมีบทบาทในพื้นที่สาธารณะและการมีส่วนร่วมของพลเมืองเพื่อสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบัน กรณีบทเพลงแร็ปเป็นการร้องแบบที่เป็นจังหวะ การร้องคล้ายเสียงพูด และเนื้อหาของเพลงที่มีความหมาย และมีความคล้องจองกัน รวมทั้งเน้นที่การกำกับจังหวะซึ่งในปัจจุบันมีศิลปินซึ่งเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่กล้าคิด กล้าแสดงออก ได้ประพันธ์เพลงในรูปแบบบทกลอน คำพูดสด คำพูดคล้องจอง แต่บางท่อนก็ใช้ถ้อยคำที่รุนแรงและไม่สุภาพในการเล่าเรื่อง วิจารณ์ ตำนาน พูดความจริง เรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การทำงานของรัฐบาล เพื่อสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสังคม การเมืองไทยในอดีตและปัจจุบันเพื่อให้เยาวชน ประชาชนและรัฐบาล ได้รับทราบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ภายหลังจากการรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. 2557 ได้มีกลุ่มศิลปินเพลงแร็ป ได้ออกมาแต่งเพลงแร็ป ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ การเมือง การปฏิวัติรัฐประหาร สังคม และกระบวนการยุติธรรม นำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นที่น่าสนใจของเยาวชน อีกทั้งเพลงแร็ปเป็น

เพลงที่มีอิทธิพลกับผู้ฟัง เนื่องจากเพลงแรปมีสัมผัสคำ มีจังหวะที่สนุกสนาน ปัจจุบันมีรายการที่สนับสนุนให้เกิดศิลปินเพลงแรปมากขึ้น เช่น Rap is now, Show me the money และรายการอื่นๆ ที่เป็นรายการใต้ดินอีกมากมาย ซึ่งเป็นการผลักดันศิลปินหน้าใหม่ ให้ออกมาแต่งเพลงแรปมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นเยาวชน และมีการตั้งกลุ่มศิลปินที่มีอุดมการณ์เดียวกันแต่งเพลงแรป โดยแต่งเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมือง เช่นกลุ่ม Rap Against Dictatorship (RAD) หรืออีกชื่อที่เรียกกันว่า “แรปต่อต้านเผด็จการ” เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการพูดถึงอิสรภาพ เสรีภาพ ความยุติธรรม การปลดแอกจากระบอบเผด็จการ โดยมีเพลงฮิตที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กัน เช่น เพลง “ประเทศกูมี” (พ.ศ.2561) ซึ่งเพลงนี้ประพันธ์และขับร้องโดย ณัฐพงศ์ ศรีม่วง (Liberate P.) รุ่งโรจน์ ภักดี (G-bear) เดชาธร บำรุงเมือง (Hockhacker) แรปเปอร์เพลงนี้ยังได้รับรางวัล Václav Havel Prize for Creative Dissent ในงาน Oslo Freedom Forum ที่กรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ และยังได้รับรางวัลจาก Human Rights Foundation (มูลนิธิสิทธิมนุษยชน) ซึ่งเป็นรางวัลที่มอบให้กับผู้ที่มีความกล้าหาญและมีความคิดสร้างสรรค์ในการคัดค้านความไม่ยุติธรรมในสังคม การคอร์รัปชัน และเรื่องเกี่ยวกับการเมือง (Springnews, 2562)

จากบทเพลงแรปที่ได้กล่าว สะท้อนถึงปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความไม่ชอบธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และความสำคัญของการใช้แนวคิดวาทกรรมมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสื่อความหมายในบทเพลงแรปไทยในช่วงปี พ.ศ.2557 – 2563 ว่าศิลปินหรือผู้ประพันธ์เพลงสะท้อนความคิดในประเด็นทางการเมือง

ประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจ และประเด็นปัญหาทางสังคม ในบทเพลงอย่างไร และเพลงแรปไทยสามารถสื่อแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองได้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 ที่มีผลต่อความคิดของศิลปินในการผลิตบทเพลงแรปไทย
2. เพื่อศึกษาปฏิบัติการทางวาทกรรมในเพลงแรปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563
3. เพื่อศึกษาตัวบทหรือเนื้อเพลงแรปไทยของศิลปินเพลงแรปไทยที่ต้องการสื่อสารในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วาทกรรมทางการเมืองในเพลงแรปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย (1) การศึกษาจากเอกสาร และ (2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นศิลปินเพลงแรปไทย

ตัวบทที่ใช้ศึกษา ตัวบทที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. เพลงของศิลปินแร็ปไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 โดยเลือกศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายโดยผู้วิจัยเลือกศึกษาเพลงแร็ปไทย จำนวน 27 เพลง เนื่องจากเป็นเพลงที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ อีกทั้งเป็นเพลงที่ผู้ฟังให้ความสนใจโดยมียอดการเข้าชมและเข้าฟังในแอปพลิเคชัน YouTube ส่วนใหญ่เกิน 1 ล้านวิวขึ้นไป (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2563)

2. ศึกษาโดยการสัมภาษณ์จากศิลปินหรือผู้แต่งเพลงแร็ปไทยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน โดยพิจารณาจากความนิยมและความโดดเด่นของเพลงแร็ปไทยที่สื่อถึงทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ และทางด้านสังคม ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง และแบบแนะนำต่อๆ กันไป (snowball sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้าง จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นรายบุคคลกับศิลปินเพลงแร็ปไทย ซึ่งในการสัมภาษณ์ได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้าง ประเด็นคำถามในลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตาราง 1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	กรอบแนวคิดในการวิจัย	แหล่งข้อมูล
1. เพื่อศึกษาบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยที่มีผลต่อความคิดของศิลปินในการผลิตบทเพลงแร็ปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2563	นำแนวคิดของแฟร์คลาฟ (Fairclough) เรื่องปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม มาปรับใช้ (Fairclough, 2010, p. 135)	-จากเอกสาร (documentary data) หรือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	กรอบแนวคิดในการวิจัย	แหล่งข้อมูล
2. เพื่อศึกษาปฏิบัติการทางวาทกรรมในเพลงแร็ปไทย ในช่วงปีพุทธศักราช 2557-2563	นำแนวคิดของแฟร์คลาฟ (Fairclough) เรื่องปฏิบัติการทางวาทกรรม มาปรับใช้ ประกอบด้วย - กระบวนการผลิตตัวบทหรือบทเพลง - ช่องทางการเผยแพร่ตัวบทหรือบทเพลง	-จากเอกสาร (documentary data) หรือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) -จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)
3. เพื่อศึกษาตัวบทหรือเนื้อเพลงแร็ปไทยของศิลปินในช่วงปีพุทธศักราช 2557- 2563	นำแนวคิดของแฟร์คลาฟ (Fairclough) เรื่องตัวบทมาปรับใช้ ประกอบด้วย -การวิเคราะห์เนื้อเพลง -การตีความหมายเนื้อเพลง	-จากเอกสาร (documentary data) หรือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) -จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

1. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร เป็นการศึกษาทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากเอกสาร ดังนี้ (1) บทเพลงและชื่อศิลปิน (2) เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรา บทความ และรายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และ (3) การค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเว็บไซต์จากอินเทอร์เน็ต สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Google, Instagram, YouTube, Twitter

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นศิลปินเพลงแร็ปไทย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีแนวคำถาม ด้วยการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์มีเวลาจัดเตรียมข้อมูลก่อนการให้สัมภาษณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม ถึง กันยายน 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ความหมายด้วยการตีความ ผสมผสานกับการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่ได้จากการบันทึกเทป ผู้ศึกษานำมาถอดคำพูด เรียบเรียง และดำเนินการจัดพิมพ์ไว้อย่างเป็นระบบเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นในวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปใจความสำคัญโดยวิธีการบรรยาย ส่วนข้อมูลจากบทเพลงวิเคราะห์ประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่สื่อสารในเพลงแร็ปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557-2563 ใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการตีความ ผสมผสานกับการวิเคราะห์เนื้อหา

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจสอบความแม่นยำตรงด้านเนื้อหา โดยก่อนนำไปสัมภาษณ์จะนำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาคุณุณีพันธ์ เป็นผู้ร่วมพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาว่าข้อความสัมภาษณ์มีความครอบคลุมในประเด็นที่ศึกษาหรือไม่ รวมถึงภาษาที่เข้าใจเหมาะสมเพียงใดแล้ว นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมายว่าเข้าใจในข้อความหรือไม่ เพื่อให้ทราบว่า มีข้อบกพร่องอะไรบ้างซึ่งจะได้แก้ไขก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความถูกต้อง ชัดเจน และตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่ได้มาทั้งด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Denzin, 1978, p. 390)

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า “เพื่อศึกษาบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยในช่วงปีพ.ศ. 2557-2563 ที่มีผลต่อความคิดของศิลปินในการผลิตบทเพลงแร็ปไทย” ผลการวิจัยพบว่า

1. *บริบททางด้านการเมือง* ในช่วงก่อนวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 สถานการณ์ภายในประเทศประสบปัญหามานานาประการ เช่น ความขัดแย้งของประชาชน ปัญหาคอร์รัปชัน สังคมไม่สงบสุขทำให้เกิดความแตกแยกและใช้ความรุนแรงเป็นผลให้การปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมทั้งกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจเกิดความชะงัก ทุกภาคส่วนในสังคมรวมทั้งนักธุรกิจ นักท่องเที่ยวต่างประเทศขาดความเชื่อมั่น อีกทั้งปัญหาความวุ่นวายในสังคม ความตึงเครียด

มีการปะทะกันอย่างต่อเนื่องระหว่างกลุ่ม กปปส. และกลุ่ม นปช. รวมทั้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกได้ทำหน้าที่อาสาเป็นคนกลางเชิญแกนนำของกลุ่มคู่ขัดแย้งมาเจรจากัน แต่ไม่ได้ผล ดังนั้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงทำการรัฐประหาร ประกาศยึดอำนาจในนามของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยให้เหตุผลในเรื่องความแตกแยกของบ้านเมือง (เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์, 2564, หน้า 217) ทำให้เกิดผลเสียทางเศรษฐกิจ และสังคม

นับตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน 2557 เป็นต้นมา พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายของรัฐบาล 11 ด้าน เพื่อให้สังคมคืนสู่สภาวะปกติ ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขจัดความขัดแย้งที่สะสมในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ภายหลังจากการรัฐประหาร พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าใช้อำนาจรัฐคุกคามนักเคลื่อนไหวทางการเมืองและการออกแบบริฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2560 ที่เอื้อประโยชน์กับ คสช. ต่อมาหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2562 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ได้กลับเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ภายใต้การสนับสนุนของพรรคพลังประชารัฐ กรณีดังกล่าวทำให้มีการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ที่ไม่เห็นด้วยว่าเป็นการสืบทอดอำนาจและปัญหาความชอบธรรมของรัฐธรรมนูญในประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์, 2564, หน้า 217)

2. *บริบททางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ปี 2504 เป็นต้นมา*

เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจโลก ระบบเศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนเป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีที่อยู่บนพื้นฐานการพัฒนาที่ไม่สมดุล ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมามากมาย เป็นต้น รวมทั้งผลของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจใน “ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรี” ที่ขาดดุลยภาพดังกล่าว มีผลกระทบต่อการเมืองไทยในระบอบ “ธนาธิปไตย” ทำให้มีการใช้เงินในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองกันอย่างกว้างขวาง มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมและรายได้รูปแบบการพัฒนาในอดีตเป็นผลให้ประเทศไทยติดกับดักความไม่สมดุล กับดักผลิตภาพต่ำ และกับดักความเหลื่อมล้ำ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

3. *บริบททางด้านสังคม* การพัฒนาทางสังคมของประเทศไทยมีความก้าวหน้ามาตามลำดับเป็นผลให้คนไทยโดยเฉลี่ยได้รับการศึกษาและมีสุขภาพดีขึ้น และระบบเกื้อกูลในครอบครัวไทยเข้มแข็งเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ นอกจากนี้ กล่าวได้ว่า ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุขและสวัสดิการ และโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้านมีการพัฒนาตามลำดับ ปัญหาเชิงคุณภาพของประชากรทุกกลุ่มวัย ทั้งในด้านคุณภาพการศึกษา ระดับคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาสุขภาพจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมบริโภคที่ไม่เหมาะสมและขาดการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งการได้รับการศึกษาและรายได้น้อย ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจเลือกใช้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) จากสภาพปัญหาทางด้านสังคมในหลากหลายมิติเป็นผลให้ในปี.ศ. 2538 ภาคประชาสังคม (Civil Society) ซึ่งประกอบด้วยขบวนการเรียกร้องให้

รัฐบาลตระหนักถึงผลประโยชน์ของคนระดับล่างให้มากขึ้น จึงได้มีการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวเป็นองค์กรเครือข่ายที่เรียกว่า “สมัชชาคนจน” มีการจัดชุมนุมใหญ่ มีผู้เข้าร่วมมากกว่า 200 คน เพื่อเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาต่างๆ อาทิ ปัญหาเชิงนโยบาย ปัญหาป่าไม้ ที่ดินทำกิน ปัญหาแรงงาน ปัญหาเขื่อน และปัญหาชุมชนแออัด เป็นต้น ต่อมาก็มีการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตย นำโดยนายสนธิ ลิ้มทองกุล ซึ่งเป็นกลุ่มมวลชนที่มีการชุมนุมต่อเนื่องยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การยึดอำนาจของคณะทหาร ต่อมาเกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยการชุมนุมของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่เรียกว่า “แฟลชม็อบ” (Flashmob) เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563 เพื่อแสดงจุดยืนในการเรียกร้องประชาธิปไตยและให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การจัดชุมนุมมีขึ้นทั้งในหลายมหาวิทยาลัยและหลายพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร และกระจายไปยังส่วนภูมิภาคในหลายจังหวัดโดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นหัวเมืองใหญ่ เช่น เชียงใหม่ และขอนแก่น เป็นต้น สำหรับการชุมนุมของแฟลชม็อบที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 ก็ได้มีกลุ่มศิลปิน Rap against dictatorship มาร่วมร้องเพลงประเทศกูมีกับกลุ่มนักศึกษาและร่วมกันทำแฟลชม็อบและชูสามนิ้วก่อนที่จะสลายการชุมนุม (โพสต์ทูเดย์, 2563)

แม้ว่ารัฐบาลชุดปัจจุบันได้พยายามบริหารราชการแผ่นดินภายใต้หลักธรรมาภิบาล อีกทั้งกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และจัดทำแผนปฏิรูปประเทศภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหามากมายที่สะสมยาวนาน ทั้งปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งที่มาจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และ

ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก จึงเป็นสาเหตุและเงื่อนไขที่มีผลต่อการผลิตบทเพลงของศิลปินเพลงแร็ปไทยในการสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ให้กับผู้ฟังได้ทราบและรัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ในอันที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดวาระแห่งชาติ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 2 ที่ว่า “เพื่อศึกษาปฏิบัติการทางวาทกรรมในเพลงแร็ปไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557–2563”

ผลการวิจัยพบว่า ปฏิบัติการทางวาทกรรมของศิลปินเพลงแร็ปไทย ประกอบด้วยผู้นำเสนอตัวบทหรือเพลงและช่องทางการนำเสนอเนื้อหาหรือบทเพลง ในส่วนของการผลิตตัวบทหรือบทเพลงมี 6 ขั้นตอนคือ (1) การร่างเรื่องราวที่จะเขียนเพลง (Sketching) (2) การจัดการเรียบเรียงเนื้อเพลง (Arranging) (3) การนำบทเพลงเข้ากับดนตรี (4) การบันทึกเสียงเพลง (Recording) (5) การผสมเสียงร้องให้เข้ากันกับดนตรี (Mixing) (6) การปรับแต่งเพลงให้สมบูรณ์ (Mastering) สำหรับช่องทางการนำเสนอเนื้อหาหรือบทเพลงแร็ปโดยผ่าน Social Media การจัดมินิคอนเสิร์ตในสถานที่ชุมนุม

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 3 ที่ว่า “เพื่อศึกษาตัวบทหรือเนื้อเพลงแร็ปไทยของศิลปินเพลงแร็ปไทยที่ต้องการสื่อสารในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในช่วงปีพ.ศ.2557-2563”

ผลการวิจัยพบว่า วาทกรรมในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ในเหตุการณ์ที่สำคัญ ดังนี้ (1) วาทกรรมในประเด็นทางการเมือง เช่น การเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลโดยการรัฐประหาร การกำหนดกระบวนการยุติธรรม การคอร์รัปชัน การเคลื่อนไหวชุมนุมของกลุ่มราษฎร 2563 และปัญหา 3 จังหวัด

ชายแดนใต้ (2) *วาทกรรมในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ* เช่น ปัญหาปากท้องของ เศรษฐกิจฐานราก ปัญหาราคาพืชผลเกษตรตกต่ำ และสถานการณ์ทางด้าน เศรษฐกิจของประเทศไทยที่มาจากผลกระทบของโควิด-19 (3) *วาทกรรมใน ประเด็นทางด้านสังคม* เช่น ปัญหาการจราจรและปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด และปัญหา โรคซึมเศร้า เป็นต้น

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภูมิหลังของศิลปินแร็ปไทย พบว่า ในภาพรวมเป็นเพศชายอายุ ระหว่าง 19 ถึง 45 ปีสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ภูมิลำเนาทั้งหมด ใน กรุงเทพฯและต่างจังหวัด อาชีพส่วนใหญ่เป็น Music Production ส่วนแนวคิด อุดมการณ์ทางการเมืองของศิลปินเพลงแร็ปไทยมีเป้าหมายของการแต่งเพลง เพื่อเรียกร้องทางการเมืองอย่างชัดเจน เนื่องจากการได้รับการปลุกฝังมาจาก ครอบครัวและการที่ศิลปินได้ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งจากการศึกษา เหตุการณ์ทางการเมืองในเอกสารทางด้านประวัติศาสตร์ อาจเป็นเพราะศิลปิน เพลงแร็ปไทยซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายหรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่เริ่มมีวุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์จึงต้องการแสดงออกเกี่ยวกับความนึกคิด และปรัชญาชีวิต (จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น, 2565) จึงได้แต่งเพลงแร็ปไทยขึ้น เพื่อบอกเล่าประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งการบริหารงานของรัฐบาลซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Risdiano (2016) เรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมของ เนื้อเพลง “เราจะไม่ลงไป” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วาทกรรม

จากเนื้อเพลงใน 3 ด้าน ได้แก่บริบท ไวยากรณ์และคำศัพท์ในเนื้อเพลงของ Michael Hard ที่มีชื่อว่า เราจะไม่ลงไป ซึ่งเป็นเพลงเกี่ยวกับฉนวนกษา ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ชีวิตและภูมิหลังของนักแต่งเพลง/นักร้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดที่นำเสนอในเนื้อเพลง ในช่วงปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทย ได้มีเหตุการณ์รัฐประหารเกิดขึ้นจึงทำให้กลุ่มศิลปินที่ต่อต้านการรัฐประหารได้แต่งเพลงแร็ปแสดงออกเพื่อต่อต้านการรัฐประหาร จึงเป็นที่มาของเพลง Rap Against Dictatorship หรือ RAD แร็ปต่อต้านเผด็จการโดยศิลปินได้ใช้บทเพลงเป็นวาทกรรมในการสื่อสารกับผู้ฟังและรัฐบาล รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคม ดังที่ วิภา ปานประชา (2549) กล่าวว่า บทเพลงเป็นเสมือนสารทางด้านการเมืองที่ต้องการสื่อความหมายให้ประชาชนได้รับรู้และเสนอข้อเรียกร้องหรือปัญหาไปยังผู้บริหารประเทศโดยเปรียบเทียบบทเพลงว่า เป็นเสมือนกระบอกเสียงที่ต้องการสื่อความหมายให้ประชาชนได้รับรู้และเสนอข้อเรียกร้องหรือปัญหาไปยังผู้บริหารประเทศ ดังนั้น บทเพลงจึงเปรียบได้กับอาวุธที่นำเกรงขาม ดังเช่น บางเพลงที่เป็นเพลงไม่อนุญาตให้ออกสื่อ เช่น เพลงหนักแผ่นดิน เพลงผู้แทนควาย เป็นต้น อีกทั้งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของครูสุลา คุณวุฒิ นักแสดงนักแต่งเพลงลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงกล่าวว่า บทเพลงเปรียบได้กับจดหมายเหตุที่ใช้บันทึกเรื่องราวที่สะท้อนปัญหาสังคม วิถีชีวิตของคนในสังคมแต่ละยุคสมัยเพื่อเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมโดยใช้บทเพลง (เขาวีวัจน์ พาณิชย์เสรีวิศิษฐ์, 2552, หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Barranco & Angeles (2013); Colima & Cabezas (2017); Street (2014) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เพลงสามารถอธิบายเรื่องราวของสังคมและวัฒนธรรมว่าเป็นอย่างไร อีกทั้งเพลงสามารถใช้

เป็นวาทกรรมทางการเมืองอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่า บทเพลงเป็นกระจกสะท้อนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในยุคนั้นๆ เพื่อบอกเล่าให้ผู้ฟังหรือประชาชนรวมทั้งรัฐบาลได้รับรู้และนำไปแก้ไขเชิงนโยบายต่อไป ดังเช่น บางท่อนของเพลง Peace ที่ว่า

“ความหวังที่ริบหรี่ก่อนที่คิดจะลานอน
จะให้ที่นี้สงบต้องใช้การพร
พยายามจะเข้าใจทำไมบางคนยังอวรณ์
เรียกหาความสงบที่มันเกิดขึ้นยากกว่าประชากร”

ซึ่งเนื้อเพลงท่อนนี้ก็กล่าวถึงความหวังของประชาชนที่จะเห็นสันติภาพเกิดขึ้นในรัฐ อีกทั้งการแต่งเพลงแร็ปส่วนใหญ่ของศิลปินมีแรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์ของศิลปินที่ประสบกับเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตแล้วแต่งออกมาเป็นเพลงแร็ปที่ต้องการเรียกร้อง หรือ ตีแผ่เหตุการณ์ทางด้านการเมือง ทางด้านสังคมและทางด้านเศรษฐกิจมุ่งที่จะสื่อสารไปสู่ผู้ฟังและรัฐบาลด้วยความหวังที่จะให้เพลงเป็นช่องทางหนึ่งของการสื่อสาร สิ่งที่ศิลปินต้องการถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลงแร็ปไทยที่มีคำสัมผัส เข้าใจง่าย และสามารถสร้างเป็นวลีให้ผู้ฟังได้จดจำกัน ดังที่ Barranco & Angeles (2013) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วาทกรรมในบทเพลง ผลการวิจัยพบว่า ภาษาที่ใช้ในเนื้อเพลงสามารถอธิบายเรื่องราวของสังคมว่าเป็นอย่างไร เช่น ปัญหาสังคม ชีวิตในสังคม เมืองวัฒนธรรมในสังคมและผลกระทบทางสังคม เป็นต้น เป็นผลให้ศิลปินนำปรากฏการณ์ดังกล่าวมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง แต่ในขณะที่การสื่อสารบางช่องทาง เช่น การแถลงการณ์นั้น เป็นคำที่เรียบเรียงแต่สิ่งสำคัญและไม่มี

สัมผัสคำ จึงทำให้ยากแก่การจดจำ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เพลงแรปไทยมีความโดดเด่นในด้านการสื่อสารผ่านเพลงเป็นอย่างมาก จากเหตุการณ์ทางการเมืองหลายเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557-2563 นั้น เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีการเริ่มเกิดกลุ่มก้อน การต่อต้านการรัฐประหาร เช่นกลุ่ม Rap Against Dictatorship (RAD) หรือ กลุ่มแรปต่อต้านเผด็จการ ต่อมา มีกลุ่มศิลปินเพลงแรปต่างๆ ที่ต้องการสื่อสารเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งเพลงแรปก็เป็นเครื่องมือหนึ่งในการโน้มน้าวผู้ฟังให้มีความเชื่อในสิ่งนั้น และมีเยาวชนคนรุ่นใหม่ออกมาแต่งเพลงตีแผ่ ต่อต้านสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพิ่มขึ้น ดังเช่นในเพลงแรปไทยทั้ง 27 เพลง นับว่าเป็นการนำเสนอวาทกรรมผ่านเพลง ดังที่ Michel Foucault กล่าวว่า วาทกรรมเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในมิติที่หลากหลายทั้งทางด้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม เป็นต้น (วรพงศ์ ไชยฤกษ์ 2560, หน้า 2) และสุรชาติ บำรุงสุข (2562) กล่าวว่า ภาพรวมของประวัติศาสตร์โลกมีการใช้บทเพลงเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารทางการเมืองหรือวาทกรรมทางการเมืองมาโดยตลอด นอกจากนี้ วาทกรรมทางการเมืองในเพลงแรปไทยก็ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดหลังสมัยใหม่ แนวคิดวาทกรรมเชิงวิพากษ์ของฟูโก (Foucault) และกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกยุคหลังสมัยใหม่ที่ว่า อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกยุคหลังสมัยใหม่นั้นไม่สามารถปฏิเสธความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสารสนเทศและการขนส่งทำให้เกิดเครือข่ายการติดต่อเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วถึงทั้งโลกหรือเรียกว่า “โลกไร้พรมแดน” ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม (จรัสพิมพ์ วังเย็น, 2554, หน้า 20)

กล่าวได้ว่า ศิลปินเพลงแรปไทยที่แต่งเพลงเกี่ยวกับประเด็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมมีเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า ศิลปินได้เสนอมุมมองในด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมออกมา โดยการแต่งเพลงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังและ เป็นการแสดงถึงอุดมการณ์ตัวเองด้วย โดยแต่ละคนมีจุดมุ่งหมายเป็นของตัวเอง อยากเห็นประเทศพัฒนาไปในทางที่ดีและต่อต้านสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะเห็นได้ อย่างชัดเจนว่า ศิลปินเพลงแรปไทยส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 19-45 ปี ซึ่ง สะท้อนให้เห็นว่าศิลปินซึ่งเป็นเยาวชน จนถึงวัยรุ่นตอนปลายนั้น มีความ กระตือรือร้นในการที่จะออกมาแสดงพลัง ความกล้าหาญที่จะออกมาพูดถึงสิ่งที่ ไม่ถูกต้องต่างๆในสังคม โดยจะเห็นว่าศิลปินรุ่นใหม่ๆที่ออกมาแต่งเพลงแรป ไทยที่เกี่ยวกับทางด้านสังคม ทางด้านการเมือง และทางด้านเศรษฐกิจนั้น ก็ ได้รับอิทธิพลมาจากการเข้าถึง Social Media ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter หรือ Tiktok ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลชั้นดีในการสร้างประสบการณ์ ความรู้ให้แก่ ศิลปิน เพราะเยาวชนสมัยนี้ใช้ Social Media มากกว่าการอ่านหนังสือเป็น เล่มๆ ทำให้มีข้อมูลหลากหลาย มากมาย มาคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และนำไป แต่งเป็นเพลงแรปไทย อีกทั้งจะเห็นได้ว่า การแต่งเพลงแรปนั้น ในปัจจุบันมี อุปกรณ์ทั้งซอฟต์แวร์ และฮาร์ดแวร์มากมายที่รองรับการทำดนตรีหรือทำเพลง แรป ทำให้เยาวชนที่เข้าถึงเพลงแรปเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากการฟังเพลงแรป ส่งผลถึงการลงมือทำและออกมาเรียกร้องด้วยตัวเองโดยยึดความเชื่อ อุดมการณ์ และความเข้าใจในเนื้อหาของเพลง ซึ่งเหตุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่มี คสช.เข้า มาบริหารปกครอง ได้เกิดกลุ่มผู้ที่ไม่พอใจการบริหารประเทศของ คสช. คือกลุ่ม Rap against Dictatorship หรือ RAD เกิดขึ้น โดยกลุ่มนี้ใช้ชื่อเป็นไทยว่า “แรป ต่อต้านเผด็จการ”

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า โนบทยเพลงแร็ปไทยศิลปินได้นำเสนอวาทกรรมในประเด็นทางการเมือง ที่สำคัญ เช่นการเข้าสู่อำนาจของรัฐบาลโดยการรัฐประหาร การตำหนิกระบวนการยุติธรรม การคอร์รัปชัน การเคลื่อนไหวชุมนุมของกลุ่มราษฎร 2563 และปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ (2) *วาทกรรมในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจ* เช่น ปัญหาปากท้องของเศรษฐกิจฐานราก ปัญหาราคาพืชผลเกษตรตกต่ำ และสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มาจากผลกระทบของโควิด-19 (3) *วาทกรรมในประเด็นทางด้านสังคม* เช่น ปัญหาการจราจรและปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม ปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด และปัญหาโรคซึมเศร้า เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อบอกเล่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเสนอข้อเรียกร้องให้กับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับประชาชนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ มี 3 ประการ ดังแผนภาพ

แผนภาพ 1: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากแผนภาพ 1 สามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

1. ในเรื่องของศาสตร์การตีความ (Interpretation : I) จุมพล หนิมพานิช (2550, หน้า 501) กล่าวว่า การตีความ เป็นความพยายามค้นหาความหมายจากข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อทำความเข้าใจว่าข้อมูลนั้นสื่อถึงอะไรบ้าง หรือ ความพยายามทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม หรือพฤติกรรมของมนุษย์โดยพิจารณาจากวัฒนธรรมของมนุษย์แต่ละชุมชน เพื่อศึกษาความคิดความรู้สึก ความเชื่อดังนั้นการตีความจึงให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูล ความหมายของข้อมูลจากทัศนะของผู้ให้ข้อมูลและบริบท หรือสภาวะการณ์ ซึ่งในวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีผลต่อการแต่งเพลงแร็ปไทยควบคู่กับคำให้สัมภาษณ์ของศิลปิน โดยตีความเนื้อเพลงแร็ปไทยจากมุมมองและความคิดของศิลปิน อีกทั้งความหมายแฝงหรือนัยยะแฝงในเนื้อเพลง สรุปได้ว่าปรากฏการณ์ทางสังคมหรือ บริบททางสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อและ อุดมการณ์ของศิลปินมีผลต่อการแต่งเพลงแร็ปไทย

2. ในเรื่ององค์ประกอบของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือผู้แทน (Representative Democracy : RD) ที่สำคัญมี 8 ประการ ดังนี้ (1) รัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน ซึ่งการเลือกตั้ง เป็นการวัดความนิยมชมชอบของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล รวมทั้งพิจารณาจากพฤติกรรมอื่นๆ อาทิ การแสดงความคิดเห็นจากโพลล์ หรือท่าทีของประชาชนที่ปรากฏในรายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น (2) การแข่งขันทางการเมือง (3) การผลิตเปลี่ยนแปลงอำนาจ (4) การเป็นตัวแทนของประชาชน (5) การใช้หลักเสียงข้างมาก (6) สิทธิการคัดค้านและไม่เชื่อฟัง (7) ความเสมอภาคทางการเมือง และ (8) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น จากหลักการในองค์ประกอบที่

8 ดังกล่าว ที่ว่า “รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยจะคงอยู่ได้จะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนว่ามีปัญหา หรือข้อเรียกร้อง และมีความต้องการอะไรบ้าง รัฐบาลสามารถรับฟังเสียงสะท้อนของประชาชนในช่องทางที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น การทำโพลล์ของสถาบันต่างๆ สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์และบทเพลง รวมถึงความคิดเห็นของนักวิชาการ” เป็นต้น (Roskin, Cord , Medeiros, and Walter (2000, p. 64) ซึ่งในวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทเพลงแร็ปซึ่งเป็นเพลงประเภทเพลงเพื่อชีวิตที่ได้สื่อถึงปัญหาของสังคมไทยในหลากหลายมิติ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี บทเพลงกับการเมือง (*Relationship between Music Song and Politics : RMSP*) เป็นสื่อสะท้อนความคิดเห็น อุดมการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกของศิลปินในการกล่าวถึงปรากฏการณ์ทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมโดยดนตรี บทเพลงจึงเป็นเสมือนภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (สุชาติ แสงทอง, 2549, หน้า28) จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า บทเพลงและดนตรีเป็นวาทกรรมในการสื่อสารเพื่อบอกเล่าอารมณ์ความรู้สึกของศิลปิน โดยใช้ถ้อยคำ หรือภาษา ดนตรี กริยาท่าทางและการแสดงออกในการสะท้อนประเด็นปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ผู้ฟัง ประชาชนและรัฐบาลรับรู้ รับทราบซึ่งรัฐบาลสามารถใช้เป็นข้อมูลนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายต่อไป

จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้กับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. จากปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2557–2563 ผู้บริหารประเทศก็ได้มีการแต่งเพลงเพื่อสร้างความเข้าใจและโน้มน้าวจิตใจประชาชนให้ยอมรับการทำงานของรัฐบาลดังเช่น เพลง “คืนความสุขให้ประเทศ

ไทย” ซึ่งในช่วงแรกๆ ดูเหมือนกระแสตอบรับจากประชาชนดี แต่ในช่วงต่อมา รัฐบาลไม่สามารถทำตามสัญญาได้ จึงทำให้ศิลปินเพลงแร็ปไทยแต่งเพลงขึ้นมา เพื่อตอบโต้รัฐบาลในรูปแบบบอกเล่าและเสียดสีถึงปัญหาการบริหารงานของ รัฐบาล รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อสะท้อนความรู้สึก ความคิด ให้กับรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลควรเปิดใจรับฟังข้อคิด มุมมองของศิลปินเพลงแร็ป ไทยจากบทเพลงต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. วาทกรรมทางการเมืองในเพลงแร็ปไทย เป็นการนำเสนอเนื้อหาใน ประเด็นปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเมือง ปัญหาด้านสังคมและปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยศิลปินเพลงแร็ปไทย มุ่งหวังที่จะใช้บทเพลงในการสื่อความหมายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปัจจุบันต่อผู้บริหารประเทศหรือรัฐบาล ดังนั้นรัฐบาลควรนำแนวคิด มุมมองในบท เพลงแร็ปไทยมาเป็นข้อมูลในการนำเสนอนโยบายและ/หรือ โครงการต่างๆ เพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้กับผู้ฟังหรือประชาชนและทุกภาคส่วนในสังคม อีกทั้ง เป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนให้กับประชาชน

3. บทเพลงเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ฟังหรือประชาชนได้ง่ายเนื่องจาก ในบทเพลงใช้ ภาษาที่ไม่เป็นทางการ ประกอบกับมีคำสัมผัสคล้องจอง มีดนตรี ประกอบท่วงทำนองที่จับใจทำให้ผู้ฟังสนุกสนาน ผ่อนคลายและคล้อยตามหรือมี อารมณ์ร่วม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำเนื้อหาในบทเพลงแร็ปไทยที่ วิพากษ์วิจารณ์ถึงจุดอ่อนของรัฐบาลมาวิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ส่วน เนื้อหาในบทเพลงฯ ที่นำเสนอในส่วนที่ไม่เป็นความจริง รัฐบาลก็ควรมีการชี้แจง

ข้อเท็จจริงให้สังคมรับรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อรัฐบาลได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงปริมาณควบคู่ไปด้วยโดยศึกษากับเยาวชนเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของเยาวชนต่อวาทกรรมทางการเมืองในเพลงแร็ปไทย
2. การศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความคิดทางการเมืองของเยาวชนไทยที่ได้รับอิทธิพลจากการฟังเพลงแร็ปไทย

เอกสารอ้างอิง

- จรัสพิมพ์ วังเย็น. (2554). แนวคิดหลังสมัยใหม่: การย้อนสู่โลกแห่งภูมิปัญญา. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ, (13), 20–23.
- จิตวิทยาพัฒนาการวัยรุ่น, ค้นเมื่อ 30 มกราคม 2565, จาก <https://www.baanjomiyut.com>.
- เชาว์วิจิตร พานิชย์เสวีวิศิษฐ์. (2552). การสื่อสารทางการเมืองผ่านบทเพลงของ ยืนยง โอภากุล และวงคาราบาว ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2552. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐธินิชา นันดา. (2553). วาทกรรมเพลงเพื่อชีวิตในบริบทการเมืองไทย (พ.ศ. 2525-2550). วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พัต ลวางกูร. (2563). การวิจัยเรื่องความคิดทางการเมืองไทยในนโยบายการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์. (2564). รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โพสต์ทูเดย์. (2563). แพลตฟอร์ม “นักเรียน นักศึกษา” แร่งต่อเนื่องฉีกพลังเรียกร้องประชาธิปไตยใส่เผด็จการ. ค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/616156>
- วิภา ปานประชา. (2549). การศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของสลา คุณวุฒิ. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรพงศ์ ไชยฤกษ์. (2560). วาทกรรมเชิงวิพากษ์: มุมมองใหม่ในการวิจัยทางภาษาไทย. วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 8(1), 135-162.
- Springnews. (2562). ดั่งระดับโลก! “ประเทศกูมี” คว่ำรางวัล ผู้กล้าหาญคัดค้านความไม่ยุติธรรมที่นอร์เวย์. ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.springnews.co.th/news/social/500449>
- สุชาติ แสงทอง. (2549). ดนตรีกับการเมืองไทย พ.ศ. 2481-2516. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2562). จาก ‘บทเพลง’ ถึง ‘การเมือง’ 5 ปี ‘ประยุทธ์’ กับ 7 เพลงเพื่อประเทศไทย. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2565, จาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1326329
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2565, จาก <http://nsc.nesdc.go.th/ns/>

อีปซออปการเมือง. ค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564, จาก <https://hmong.in.th/wiki/>

Conscious rap

Barranco, V. S., & Ángeles, T. H. (2013). Discourse analysis inside a song. *EDAHI Boletín Científico de Ciencias Sociales y Humanidades del ICSHu*, 2(3), 62-67.

Berelson B. & Steiner. G. A. (1964). *Human behavior: Shorter edition*. New York: Harcourt, Brace & World.

Colima, L. & Cabezas, D. (2017). Analysis of social Rap as a Political discourse of resistance. *Bakhtiniana: Revista de Estudos do Discurso*, 12(2), 25-44.

Denzin. N. K. (1978). *Sociological methods: A source book*. New York: McGraw-Hill.

Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. (2nd ed.). New York: Longman.

Risdianto, F. (2016). Discourse analysis of a song lyric entitled “we will not go down”. *Register Journal*, 9(1), 85-95.

Roskin, M. G., Cord, L. R., Medeiros, J. A., & Walter, S. J. (2000). *Political science: An introduction* (7th ed.). New York: Pearson.

Street, J. (2014). *Music as political communication*. Retrieved June 23, 2021, from <https://research-portal.uea.ac.uk/en/publications/music-as-political-communication>